

بسم الله الرحمن الرحيم

افق‌های نو در فعالیت‌های علمی بین‌المللی

بررسی ظرفیت‌ها و رفع چالش‌های موجود در دستگاه‌های
ذی‌ربط همکاری‌های علمی بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران

دکتر رضا گلشن خواص

معاون همکاری‌های علمی و بین‌المللی

دانشگاه علم و صنعت ایران

ضرورت راهبردی دیپلماسی علمی

در جهان امروز، علم از مرزهای جغرافیایی فراتر رفته و همکاری بین‌المللی یک ضرورت است نه انتخاب:

- ✓ **توسعه شبکه‌ای:** شکل‌گیری نوآوری‌ها در قالب شبکه‌های جهانی.
- ✓ **شاخص موفقیت:** حضور بین‌المللی به عنوان معیار اعتبار دانشگاه.
- ✓ **مرجعیت علمی:** ارتقای جایگاه کشور در تراز جهانی.
- ✓ **تقویت دیپلماسی:** بهره‌گیری از ظرفیت علم برای تعامل سازنده میان ملت‌ها.

ظرفیت نخست: سرمایه انسانی متخصص

نخبگان خارج از کشور

شبکه گسترده دانش‌آموختگان و ایرانیان
فعال در معتبرترین مراکز علمی جهان

دانشجویان مستعد

پتانسیل عظیم دانشجویان مقاطع
تحصیلات تکمیلی برای پروژه‌های
مشترک

نیروی متخصص داخلی

ده‌ها هزار عضو هیأت علمی، پژوهشگر
و فناور در دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی

ظرفیت دوم: زیرساخت‌های علمی پیشرفته

دستاوردها و توانمندی‌های راهبردی کشور در حوزه‌های کلیدی:

✓ علوم پیشرفته: نانوفناوری، زیست‌فناوری و علوم پایه.

✓ فناوری‌های نوظهور: هوش مصنوعی و داده‌کاوی.

✓ مهندسی و انرژی: پروژه‌های مشترک در حوزه‌های فنی و انرژی.

✓ علوم پزشکی: جایگاه ممتاز منطقه‌ای در درمان و آموزش.

ظرفیت سوم: موقعیت ژئوپلیتیک و شبکه دیپلماتیک

✓ **ارتباطات منطقه‌ای:** تعامل با همسایگان، جهان اسلام و پیمان‌های

بین‌المللی (شانگهای، بریکس و ...)

✓ **وزارت امور خارجه:** شناسایی گزینت‌های پژوهشی، فراخوان‌های

بین‌المللی و مراکز علمی معتبر.

✓ **سازمان فرهنگ و ارتباطات:** معرفی توانمندی‌های علمی از طریق

رایزنی‌های فرهنگی.

✓ **دیپلماسی عمومی:** جذب دانشجویان و نخبگان به عنوان پل‌های

فرهنگی.

سفیران علمی: دانشجویان بین‌المللی

- سرمایه‌های راهبردی: فراتر از فراگیران آموزشی، به عنوان پل‌های ارتباطی.
- بازدیدهای هدفمند: آشنایی با توانمندی‌های صنعتی و فناورانه ایران.
- همکاری با دستگاه‌ها: تعامل با وزارت صمت، اتاق بازرگانی و سازمان توسعه تجارت.
- سفیران آینده: نقش‌آفرینی در انتقال فناوری و گسترش روابط تجاری پس از بازگشت.

چالش نخست: محدودیت‌های بین‌المللی و مالی

موانع تبادلات مالی و ارزی:

- ✓ صعوبت دریافت گرنت‌های پژوهشی خارجی.
- ✓ پرداخت هزینه عضویت در انجمن‌ها و هزینه انتشار مقالات.
- ✓ چالش‌های دریافت درآمد ارزی از جذب دانشجویان بین‌المللی.

آثار تحریم‌ها بر تعاملات علمی:

- ✓ محدودیت در دسترسی به زیرساخت‌ها و تجهیزات بین‌المللی.
- ✓ دشواری مشارکت در برخی برنامه‌های پژوهشی جهانی.

چالش دوم: فرآیندهای اداری و ملاحظات صیانتی

ضرورت بازنگری در فرآیندهای اجرایی برای افزایش سرعت و اثربخشی:

✓ **تسهیل صدور مجوزها:** سرعت بخشی به استعلام ها و کدهای امنیتی

دانشجویان

✓ **رقابت جهانی:** زمان پاسخگویی به متقاضیان، شاخص کلیدی در

جذب دانشجو

✓ **صیانت هوشمند:** حفظ ملاحظات امنیتی بدون ایجاد موانع

غیرضروری برای فعالیتهای مشروع

✓ **مدیریت مخاطرات:** تعامل در چارچوب سیاست های کلان و الزامات

امنیتی کشور

چالش سوم: موانع درون‌دستگاهی و ساختاری

ضعف هماهنگی

ناهماهنگی میان دستگاه‌های مسئول و محدودیت اختیارات واحدها.

محدودیت منابع

بودجه‌های ناکافی و نبود نظام جامع پایش همکاری‌ها.

کمبود نیروی متخصص

کمبود پرسنل کارآزموده در حوزه‌های بین‌الملل دانشگاه‌ها.

اقدامات راهبردی و پیشنهادات اجرایی

✓ ۱. ایجاد سازوکار هماهنگی: میان وزارت علوم، خارجه، بهداشت،

صمت و بانک مرکزی.

✓ ۲. استفاده نظام‌مند از نمایندگی‌ها: برای شناسایی فرصت‌های

پژوهشی جهانی.

✓ ۳. تسهیل تبادلات مالی: طراحی سازوکارهای ویژه بانکی برای

فعالیت‌های دانشگاهی.

✓ ۴. افزایش اختیارات دانشگاه‌ها: تفویض اختیار در چارچوب قوانین و

مقررات.

✓ ۵. تسریع در پذیرش: بهبود کیفیت خدمات و سرعت صدور مجوزهای

دانشجویی.

✓ ۶. استفاده هدفمند از دانشجویان خارجی: به عنوان سفیران

اقتصادی و فرهنگی.

✓ ۷. ارتقای دیپلماسی علمی: به عنوان ابزار قدرت نرم و جایگاه

بین‌المللی.

✓ ۸. تدوین نقشه راه ملی: سند جامع بین‌المللی‌سازی آموزش عالی و

فناوری.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

امروز مسئله اصلی کشور کمبود ظرفیت علمی نیست؛ بلکه بهره‌برداری هوشمندانه، هماهنگ و هدفمند از ظرفیت‌های موجود است. موفقیت در شبکه جهانی علم، در گرو ایجاد هم‌افزایی میان دانشگاه‌ها و تمامی دستگاه‌های پشتیبان است.

با تشکر از توجه شما

